

Ekonomski fakultet
Podgorica

Računovodstvo-vježbe

Bilans stanja

saradnik: mr Tanja Laković
tanjavu@ac.me

Datum:15.09.2011.
Vježba broj 1 (I nedelja)

Konsultacije:

Petak: 10:00 do 13:00

Kabinet: 405, IV sprat

Za studente distance learning :

srijeda od 18:00 do 20:00

E mail: tanjavu@ac.me

Plan rada

I nedelja	P / V	RAZVOJ, STRUKTURA, KLASIFIKACIJA I SAVREMENI ASPEKT RAČUNOVODSTVA
II	P / V	INSTRUMENTI ORGANIZACIJE RAČUNOVODSTVA
III	P / V	RAČUNOVODSTVENA NAČELA I REGULATIVA; RAČUNOVODSTVENI ASPEKT PDV-a; OTVARANJE POSLOVNIH KNJIGA ZA NOVOOSNOVANA I POSTOJEĆA PREDUZEĆA (otvaranje i zaključak računa stanja i uspjeha...)
IV	P / V	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT STALNE IMOVINE
V	P / V	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT KAPITALA (SOPSTVENOG I POZAJMLJENOG) PREDUZEĆA
VI	P /z	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT NABAVKE MATERIJALA
VII		SLOBODNA NEDELJA
VIII	P / V	RAČUNOVODSTVENI ASPEKT POSLOVNIH PROMJENA NA ROBI;
IX	P / V	I KOLOKVIJUM (12.novembar, 8h)

Ocjena aktivnosti na časovima vježbi

- Prisustvo- 1 poen
- Aktivnosti –max 4 poena

- Zašto nam je potrebno znanje iz računovodstva, kada nemam namjeru da postanem računovođa?

Misija računovodstva je obezbijediti korisne informacije za donošenje poslovnih odluka.

Računovodstvo

- Definicija- u čemu je poenta računovodstva
- Funkcija- zadaci računovodstva
- Ciljevi - namjera koja se zeli postići računovodstvom

Računovodstvo-definicije

- Računovodstvo je vještina.....
- Računovodstvo je naučni metod.....
- Računovodstvo je proces.....
- Računovodstvo je informacioni sistem...
- Računovodstvo je podfunkcija upravljanja...
- Računovodstvo je skup principa i konvencija.....
- Računovodstvo nije sredstvo za sebe.....
- Računovostvo je poslovni jezik....

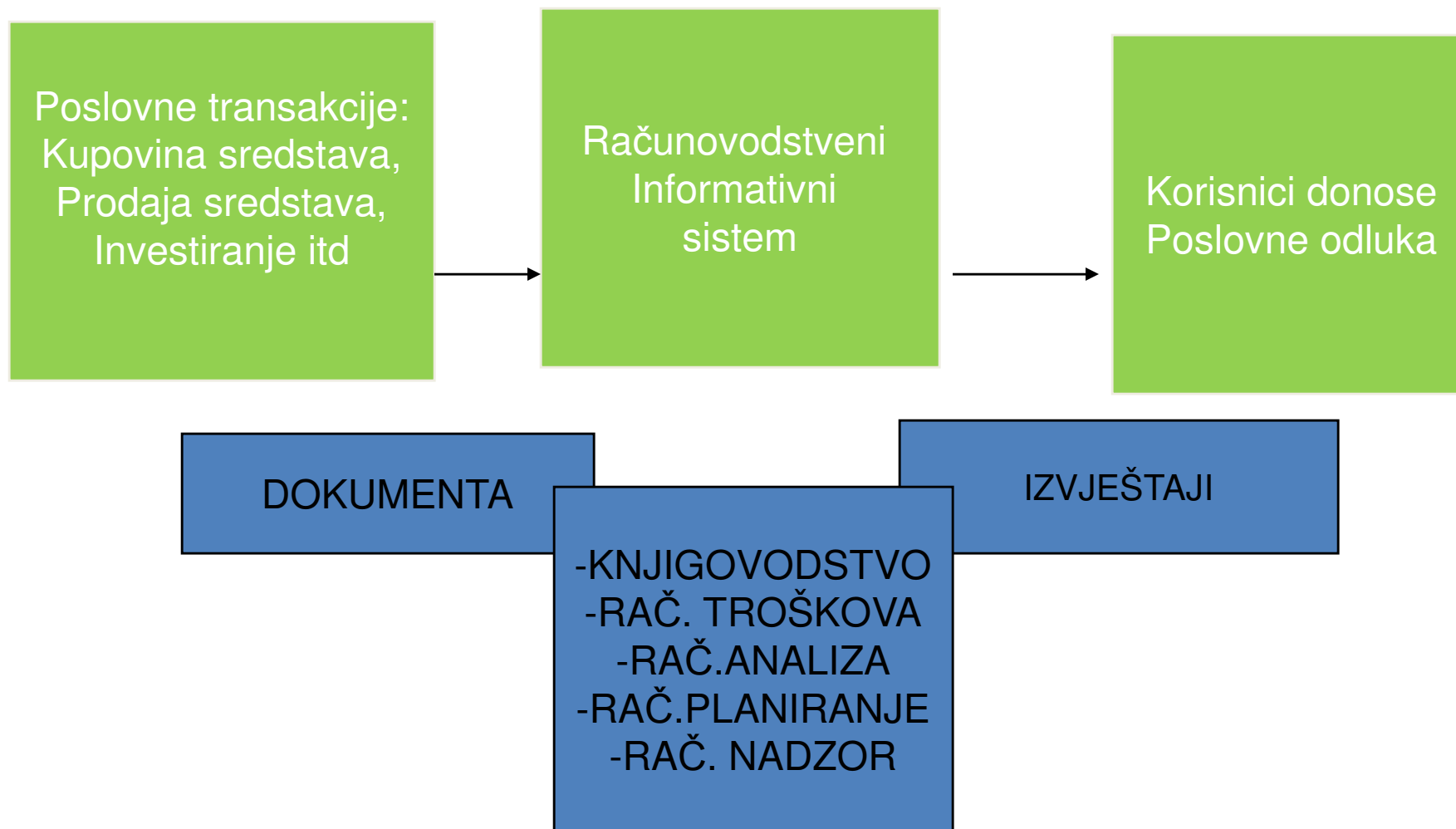
Računovodstvene funkcije

- Funkcija bilježenja- dokumentovanja
- Funkcija sumiranja
- Funkcija izvještavanja i komuniciranja između poslovnog subjekta i eksternih grupa korisnika
- Funkcija utvrđivanja rezultata poslovanja
- Funkcija pripremanja bilansa stanja
- Funkcija kontrole poslovanja
- Funkcija usklađivanja sa regulatornim okvirom

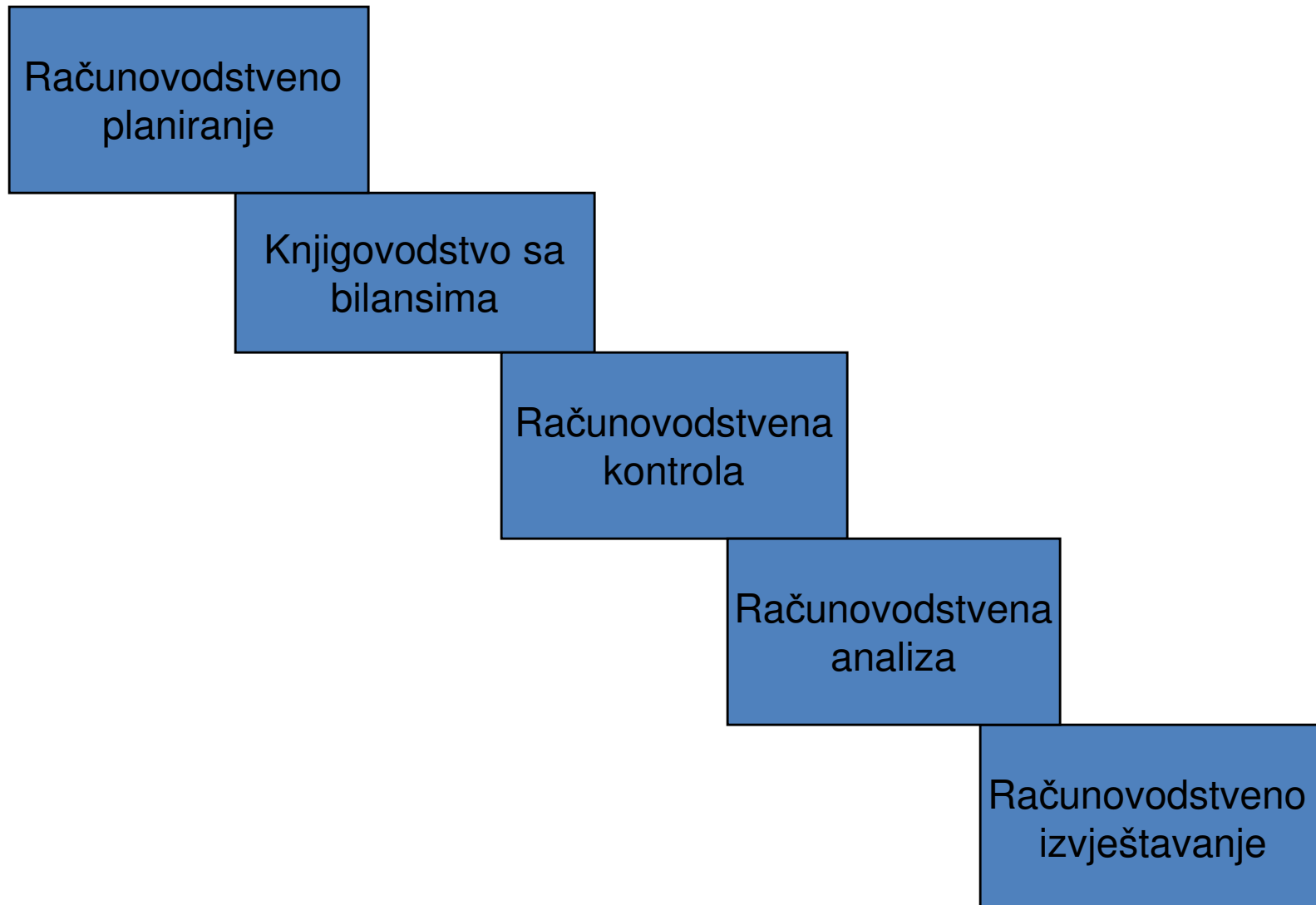
Zadaci računovodstva

- Interni zadaci: dokumentovanost i kontrola poslovanja, pružanje upravi osnova za planiranje stanja imovine i rentabilnosti
- Eksterni zadaci: polaganje računa i informisanje

Računovodstveni proces

Struktura računovodstva (tradicionalni koncept)

Struktura računovodstva (s aspekta korisnika i s aspekta obuhvata poslovanja-savremeni pristup):

Finansijsko vs. Upravljačko računovodstvo

Finansijsko računovodstvo	Upravljačko računovodstvo
Odnosi se na prošle događaje;	Odnosi se i na buduće događaje;
Usmjereni eksternim korisnicima (investitori, kreditori, zaposleni, kupci, državni organi);	Usmjereni internim korisnicima (menadžmentu);
Zakonski regulisani rokovi i forma izvještaja, i sam proces obrade (MRS);	Individualno određeni rokovi i forma izvještaja;
Obično kvantitativnog karaktera;	Kvantitativnog i deskriptivnog karaktera;
Proizvod: bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima i izvještaj o promjenama na kapitalu, kao i računovodstvene politike.	Proizvod: interni bilansi, kalkulacija cijene koštanja, izvještaji po segmentima i dr.

Finansijsko računovodstvo

Cilj finansijskog računovodstva

“ je obezbijediti finansijske informacije o izvještavanom entitetu (privrednom društvu) koje su korisne postojećim i potencijalnim investitorima, povjeriocima i drugim kreditorima u donošenju poslovnih odluka o obezbjeđivanju sredstava entitetu” (IASB Konceptualni okvir 2010)

ili

“...pripremiti *finansijske izvještaje opšte namjene* koji treba da obezbijede pružanje **obaveznog seta informacija** za donošenje poslovnih odluka zainteresovanih(eksternim) korisnika”

Zadatak finansijskog izvještavanja mjenjao se tokom vremena.

U početku naglasak je stavljen na prezentiranju podataka o imovini preduzeća u cilju zaštite povjerilaca preko korektnog iskazivanja neto imovine preduzeća dužnika. (Bilans stanja)

Kasnije (početak XIX vijeka) se shvatilo da neko ko ima dovoljno imovine nije dovoljna garancija za uspješno poslovanja već ostvarivanje rentabilnosti poslovanja, što je došlo do izražaja pojavom korporativnog preduzeća. (Bilans stanja i Bilans uspjeha)

FINANSIJSKO RAČUNOVODSTVO

SET INFORMACIJA	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
Informacije o finansijskom položaju	Bilans stanja (Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda)
Informacije o uspješnosti poslovanja	Bilans uspjeha (Izvještaj o ukupnom rezultatu,...)
Promjene na finansijskom položaju	Komparabilni bilans stanja, Izvještaj o tokovima gotovine, Izvještaj o promjeni kapitala, bilješke

Finansijski izvještaji prikazuju finansijske učinke poslovnih transakcija, grupišući ih u šire **klase** prema njihovim ekonomskim odlikama.

Klase u koje se grupišu finansijski učinci zovu se **elementi finansijskih izvještaja ili računovodstvene kategorije**.

Pet osnovnih elemenata finansijskih izvještaja su: **sredstva, kapital, obaveze, prihodi i rashodi**

SET INFORMACIJA	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	ELEMENTI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
Informacije o finansijskom položaju	Bilans stanja (Izvještaj o finansijskom položaju na kraju perioda)	Sredstva, kapital, obaveze
Informacije o uspješnosti poslovanja	Bilans uspjeha (Izvještaj o ukupnom rezultatu,...)	Prihodi i rashodi
Promjene na finansijskom položaju	Komparabilni bilans stanja, Izvještaj o tokovima gotovine, Izvještaj o promjeni kapitala, bilješke	

- Kako definišemo finansijski položaj preduzeća?
- Kako definišemo prinosni položaj preduzeća?

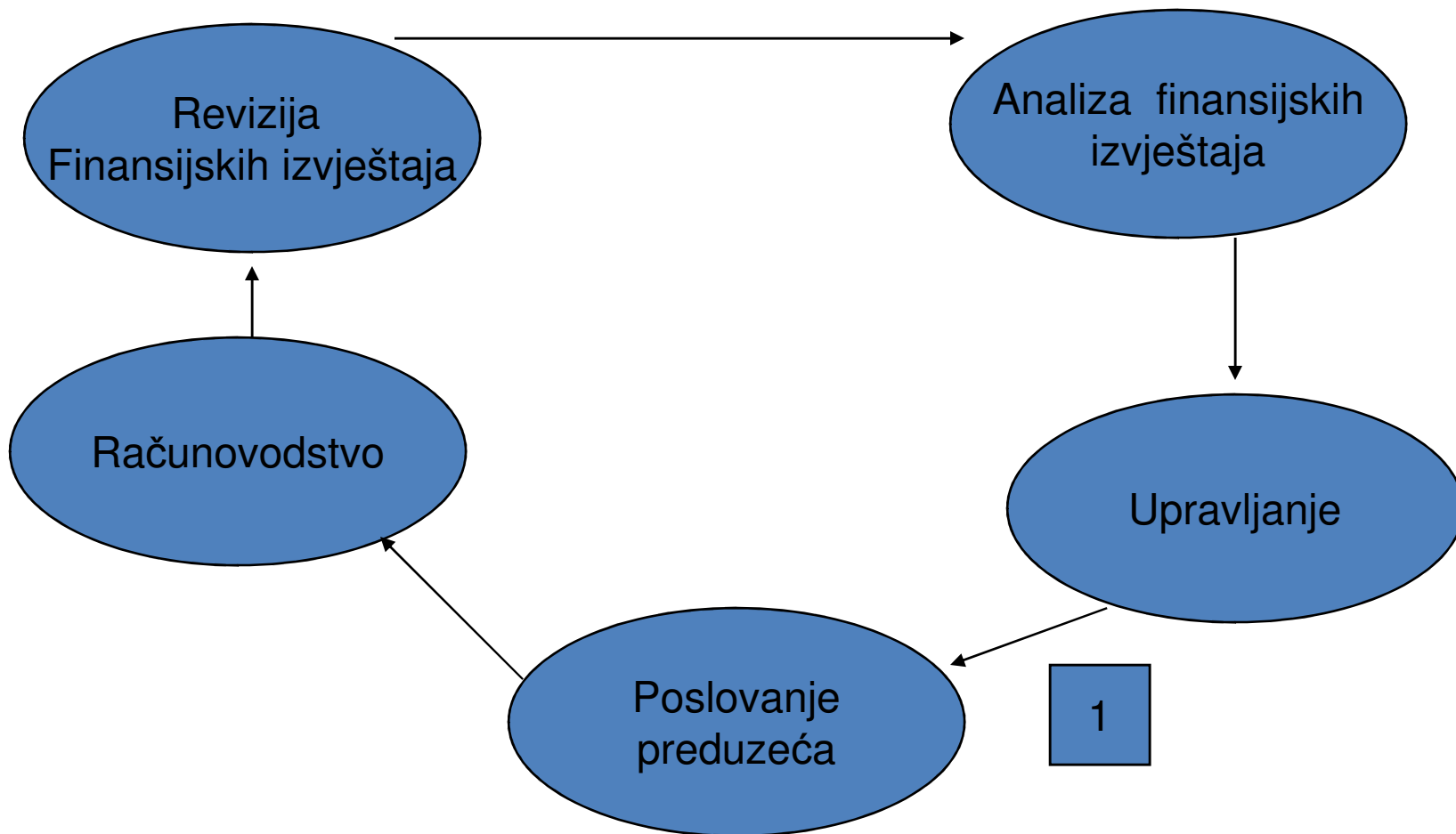
Finansijski položaj određuje ukupni resursi koje kontroliše preduzeća (S), finansijska struktura preduzeća (K i O), likvidnost i solventnost preduzeća i sposobnost da se prilagođava promjenama.

Prinosni položaj određuju ukupni ostvareni rashodi i prihodi (R i P) jednog obračunskog perioda.

- Ko priprema finansijske izvještaje-
računovodstvena funkcija, podfunkcija funkcije upravljanja
- Ko je odgovoran za istinitost i tačnost podataka u finansijskim izvještajima?
menadžment (uprava) i šef računovodstva
- Ko su korisnici finansijskih izvještaja?
Investitori, kupci, dobavljači, država, javnost, vlasnici kapitala, menadžment i drugi.

Računovodstvo i ostale discipline

- Računovodstvo i ekonomija
- Računovodstvo i matematika
- Računovodstvo i statistika
- Računovodstvo i pravo
- *Računovodstvo i analiza finansijskih izvještaja*
- *Računovodstvo i revizija*
- *Računovodstvo i menadžment*

Knjigovodstvo

Knjigovodstvo

Proces bilježenja finansijskih transakcija i vođenje finansijske evidencije. To je računski osnov računovodstva.

Knjigovodstvo # Računovodstvo

Prvi nivo evidentiranja poslovnih transakcija i kao takav ne može dati nijedan zaključak o performansama preduzeća (podaci)	Drugi nivo evidentiranja koji pruža korisne informacije za izvlačenje zaključaka o performansama preduzeća (informacije)
Knjigovodstvo je posao koji obavljaju knjigovođe, čiji je stepen odgovornosti nizak. Knjiženje ne zahtjeva specijalističko znanje ni sposobnosti	Računovodstvo je posao koji obavljaju sertifikovane računovođe, čija je odgovornost mnogo veća od knjigovođa, pa za taj poziv je potrebno odgovarajuće obuke i znanje.
U knjigovodstvu poslovne transakcije se evidentiraju u knjigovodstvenim instrumentima	Knjigovodstvo je računska osnova računovodstva
Knjigovođe kontiraju u poslovnim knjigama	Računovođe sastavljaju finansijske izvještaje opšte namjene na osnovu podataka iz knjigovodstvenih dokumenata

Zadaci knjigovodstva

- Prikupljanje.....
- Provjeravanje.....
- Klasifikovanje.....
- Reklasifikovanje.....
- Evidentiranje.....
- Čuvanje
- Izrada finansijskih izvještaja

dokumenta

Knjigovodstveni
Računi-konta

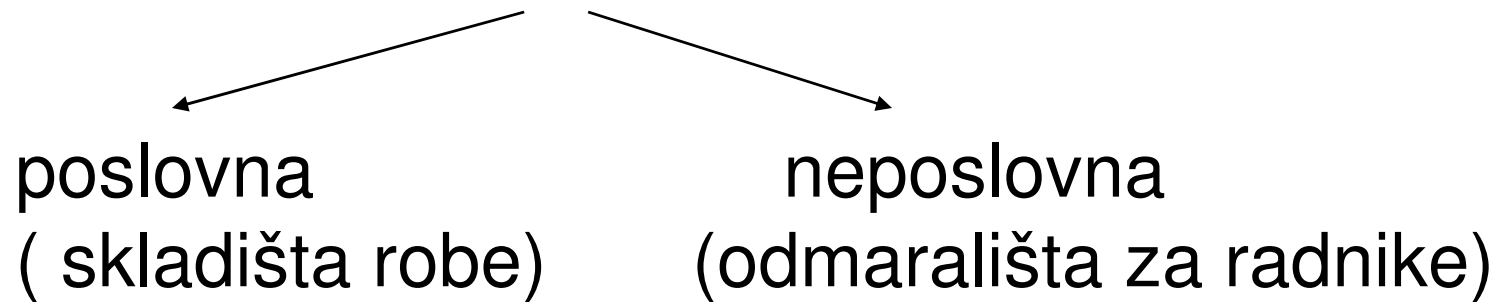
Poslovne knjige

Finansijski izvještaji
Opšte namjene

Predmet knjigovodstva

- imovina preduzeća
- poslovne promjene (dogadjaji)

Imovina: sredstva koja preduzeće koristi radi ostvarivanja svojih ciljeva.

Poslovna imovina je predmet knjigovodstva, zato što se po pravilu samo poslovna imovina koristi u obavljanje osnovne djelatnosti preduzeća u cilju ostvarivanja rezultata.

Poslovna imovina:

- Bruto imovina: je ukupna imovina preduzeća
- Neto imovina: jeste razlika između bruto imovine i obaveza. To je imovina vlasnika.

Poslovna transakcija

Definicija: Poslovni događaj koji utiču na imovinu preduzeća mjenjajući njenu visinu ili strukturu jeste ekonomska promjena koja se evidentira u knjigovodstvenoj evidenciji.

Karakteristike:

- a) Događaj je stvarno nastao, posjedujemo validan dokument
- b) Može se vrijednosno iskazati;
- c) Mijenja postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda i rashoda preduzeća;

Vrste:

- Operativne (prodaja gotovih proizvoda),
- Finansijske (uzimanje kredita od banke),
- Investicione (investiranje u osnovna sredstva).

Knjigovodstvo se može organizovati kroz dva sistema evidencije:

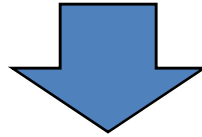
Prosto

knjigovodstvo:

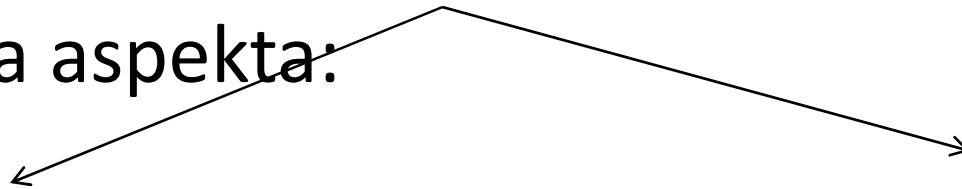
knjigovodstvena evidencija u kojoj postoji samo računi dužnika i povjerioca i vodi se blagajnički dnevnik.

-Dvojno knjigovodstvo:
svaka poslovna transakcija se posmatra sa dva aspekta:
aspekt primanja i
aspekt davanja.

Sistem dvojnog knjigovodstvo:

Imovina kao predmet knjigovodstva se posmatra sa dva aspekta:

Imovine prema oblicima

Imovine prema
izvorima

Aktiva –imovina posmatrana prema obliku u kojem se javlja

Imovina **prema pojavnom obliku:**

materijalna (zgrade, automobili, magacin, zalih)

nematerijalna (patenti, koncesije, potraživanja)

novčana imovina (gotovina i gotovinski ekvivalenti)

Imovina **prema funkciji koju obavlja u poslovnom procesu:**

tekuća (obrtna) imovina (novac, zalihe)

stalna (fiksna) imovina (zgrade, zemljište)

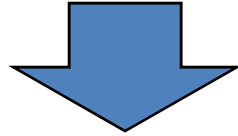
<i>Imovina</i>		<i>prema pojavnom obliku</i>		
<i>prema funkciji koju obavljaju u poslovnom procesu</i>		Materijalna (Stvari)	Nematerijalna (Prava)	Novčana (Novac)
	Stalna	Nekretnine, Postrojenja, oprema, zemljište...	Koncesije, patenti, licence, Dugoročni fin. Plasmani	
	Obrtna	Zalihe materijala, nedovršene proizvodnje, gotovih proizvoda, robe	Kratkoročna potraživanja, plasmani	Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pasiva- imovina posmatrana prema vlasništvu ili izvorima iz kojih potiče

- Imovina **prema vlasništvu**: sopstveni (kapital) i tuđi (pozajmljeni kapital)
- Imovina **prema ročnosti**: trajna, dugoročna i kratkoročna

Imovina		<i>Prema vlasništvu (izvorima iz kojih potiče)</i>	
		Sopstvena	Pozajmljena
<i>Prema ročnosti</i>	Trajna	Osnovni kapital, Rezerve Dobitak/Gubitak	
	Dugoročna		Dugoročna rezervisanja, dugoročni krediti
	Kratkoročna		Kratkoročni krediti, dobavljači, obaveze po osnovu zarada, obaveze za porez

Sistem dvojnog knjigovodstva

poslovne transakcije kao predmet knjigovodstva

(npr: Trgovinsko preduzeće kupuje robu u
vrijednosti 500€)

Aspekt davanja: dajete novčana sredstva za robu

Aspekt primanja: primete robu u zamjenu za dati
novac

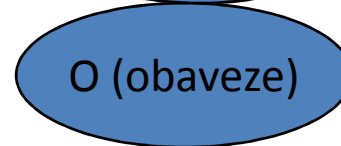
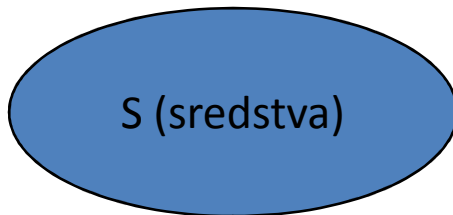
Da ponovimo:

IMOVINA (POSLOVNA) PREDUZEĆA

(A) Pojavni oblik
imovine

=

Izvori iz kojih
imovina potiče (P)

Bruto imovina →

Neto imovina →

ukupna sredstva (ili $K+O$)

$K = S - O$

Marko Marković posjeduje automobil koji je platio djelimično iz svoje ušteđevine (3.000 eura), a ostatak iz odobrenog kredita (7.000 eura). Automobil je platio 10.000 eura.

$$\text{= ušteđevina 3.000 eura + kredit kod banke 7.000 eura}$$

Pojavni oblik

Izvor pojavnog oblika

Izvor pojavnog oblika

Sredstvo

kapital

obaveza

Bruto imovina = 10.000 eura
Neto imovina = 3.000 eura

Bilans stanja je

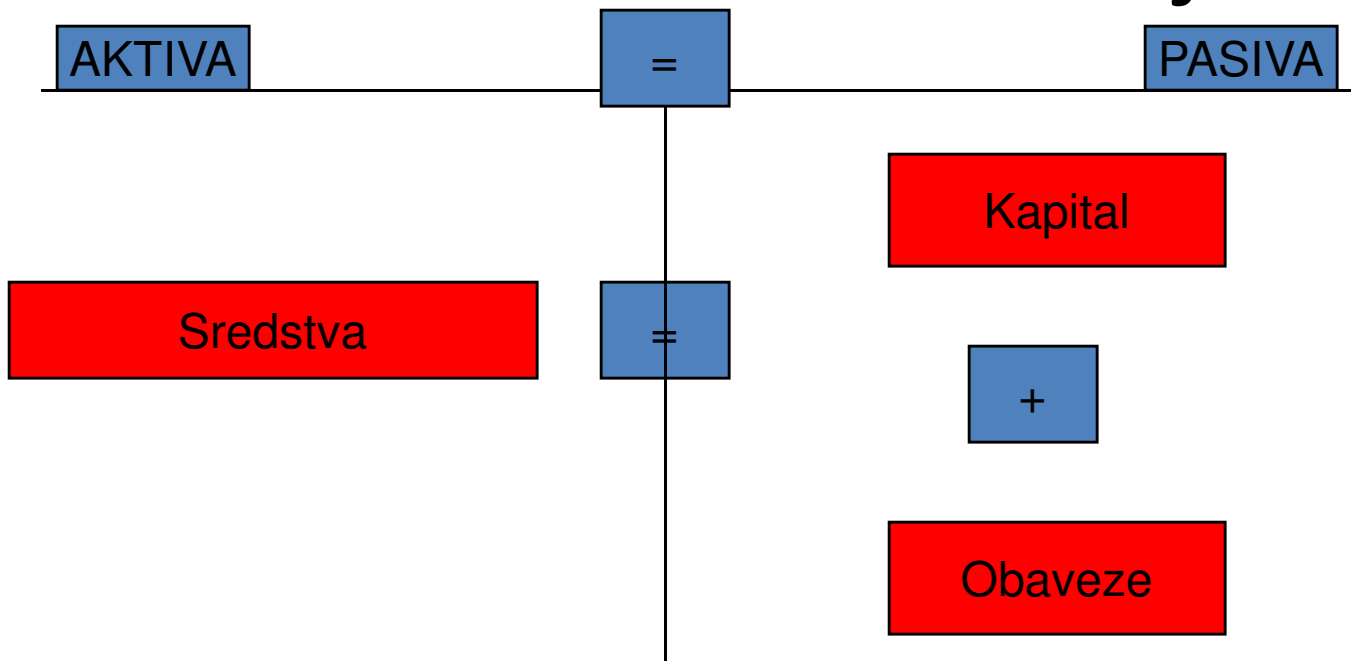
“Finansijski izvještaj opšte namjene u formi bilansa.....

...prikazuje imovinu preduzeća prema obliku i vlasništvu, odnosno finansijski položaj...

..na određeni dan, npr.

(na dan 01.01.20XX., na dan 31.12.20XX)”

Elementi Bilansa stanja su:

PROSTA RAČUNOVODSTVENA JEDNAKOST:
SREDSTVA= KAPITAL+OBAVEZE

Elementi bilansa stanja:

- Sredstva su resursi koje kontroliše preduzeće kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuje priliv ekonomske koristi u budućnosti
- Kapital predstavlja potraživanje od strane vlasnika preko sredstava preduzeća, pa se određuje kao razlika ukupnih sredstava i ukupnih obaveza.
- Obaveze su sadašnje obaveze preduzeća koje su posljedica prošlih događaja čije će izmirenje dovesti do odliva sredstava iz preduzeća.

Bilans stanja

$$A = P$$

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva		Kapital	
Obrtna sredstva		Obaveze	
Ukupna aktiva (Stalna sredstva +Obrtna sredstva)		Ukupna pasiva (Kapital +Obaveze)	

Stalna sredstva+Obrtna sredstva= kapital+ dugoročne obaveze+kratkoročne obaveze

Bilans stanja na dan 01.01.2011

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
<p>Neuplaćeni upisani kapital</p> <p>Stalna sredstva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Goodwill • Nematerijalna ulaganja • Nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva • Dugoročni finansijski plasmani 		<p>Kapital</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osnovni kapital • <u>Neuplaćeni upisani kapital</u> • Rezerve • Neraspoređena dobit/gubitak 	
<p>Odložena poreska sredstva</p>			
<p>Stalna sredstva namjenjena prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno</p> <p>Obrtna sredstva</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zalihe • Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina • <u>Otkupljene sopstvene akcije i udjeli</u> 		<p>Obaveze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dugoročna rezervisanja • Dugoročne obaveze <p>Odložene poreske obaveze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kratkoročne obaveze • <u>Kratkoročna rezervisanja</u> 	
<p>Ukupna aktiva</p>		<p>Ukupna pasiva</p>	

Primjer broj 1

Zadatak A pod a)

Evidentiranje ekonomskih promjena koristeći prostu računovodstvenu jednakost

Primjer br. 1

Šta ćemo ponoviti kroz ovaj zadatak?

- Usvajanje pojmova ekonomske promjene, imovina preduzeća,bruto imovina, neto imovina,
- Elemente bilansa stanja
- Upoznavanje sa četiri osnovne grupe ekonomski promjena
- Prosta računovodstvena jednakost

Uraditi: napraviti tabelu koja će imati : 15 kolona i 14 redova

Dat	Sredstva							=	Kapital		+	Obaveze		

PRIMJER BR.1 pod a)

Osniva se trgovačko preduzeće. Vlasnik preduzeća je Ognjen Ognjenović. Evidentirati nastale transakcije u januaru mjesecu koristeći prostu računovodstvenu jednakost:

01.01. Na ime osnivačkog uloga osnivač uplaćuje 5.000 eura na tekući račun (izvod br. 1).

Datum	SREDSTVA	=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R		Osnivački ulog		
01.01.	5.000		5.000		

Bruto i neto imovina se povećala za 5.000 €, pa na dan 01.01.
bruto imovina iznosi 5.000. Neto imovina iznosi 5.000

02.01. Osnivač na ime uloga unosi opremu u vrijednosti 2.000 eura, nekretnine u vrijednosti 4.000 eura i zemljište u vrijednosti od 2.000 eura.

Datum	SREDSTVA				=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište		Osnivački ulog		
01.01.	5.000					5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000		8.000		

Bruto i neto imovina se povećale za 8.000 €, pa na dan 02.01. bruto imovina iznosi 13.000. Neto imovina iznosi 13.000

03.01. Prema fakturi br. 3 preduzeće je kupilo robe u vrijednosti od 3.000 eura, od trgovinskog preduzeća Max.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE
	T-R	Oprema	Nekretnine	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavljači
01.01.	5.000						5.000		
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000		
03.01.					3.000				3.000

Bruto imovina se povećala za 3.000 €, pa na dan 03.01. bruto imovina iznosi 16.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital

Ekonomski fakultet
Podgorica

Računovodstvo-vjezbe Bilans stanja- nastavak

saradnik: mr Tanja Laković
tanjavu@ac.me

Datum:16.09.2011.
Vježba broj 2 (I nedelja)

05.01. Na osnovu ugovora o korišćenju kratkoročnih kredita poslovna banka je uplatila na tekući račun preduzeća 2.000 eura (izvod br. 2).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000

Bruto imovina se povećala za 2.000 €, pa na dan 05.01. bruto imovina iznosi 18.000.
Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

06.01. Prema izvodu poslovne banke isplaćena je faktura br. 3 preko tekućeg računa preduzeća (izvod br. 3).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba				Osnivački ulog	Dobavlј.
01.01.	5.000						5.000			
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000			
03.01.					3.000				3.000	
05.01.	2.000									2.000
06.01.	-3.000								-3.000	

Bruto imovina se smanjila za 3.000 €, pa na dan 06.01. bruto imovina iznosi 15.000
 Neto imovina iznosi 13.000 jer nije došlo do promjene na bilansnoj poziciji kapital.

07.01. U sporazumu sa bankom 1.000 eura kratkoročnog kredita je pretvoreno u dugoročni kredit.

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba				Osnivački ulog	Dobavlј.	Kratk. kredit
01.01.	5.000						5.000				
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000				
03.01.					3.000				3.000		
05.01.	2.000									2.000	
06.01.	-3.000								-3.000		
07.01.										-1.000	1.000

Ni bruto ni neto imovina se nisu promjenile. Promjena je nastala samo u strukturi ukupnih obaveza što nije uticalo na promjenu visine pasive ni aktive, pa time ni bruto ni neto imovine.

08.01. Osnivač je povukao ulog u visini od 500 eura
(izvod br. 4).

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5.000						5.000				
02.01.		2.000	4.000	2.000			8.000				
03.01.					3.000				3.000		
05.01.	2.000									2.000	
06.01.	-3.000								-3.000		
07.01.										-1.000	1.000
08.01.	-500						-500				

Bruto imovina i neto imovina su smanjene za 500€. Bruto imovina na dan 08.01.
Iznosi 14.500€, a neto 12.500€.

09.01. Na osnovu blagajničkog čeka podigli smo 500 eura za potrebe blagajne (izvod br. 5).

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5.000							5.000				
02.01.		2.000	4.000	2.000				8.000				
03.01.					3.000					3.000		
05.01.	2.000										2.000	
06.01.	-3.000									-3.000		
07.01.											-1.000	1.000
08.01.	-500							-500				
09.01.	-500					500						
	3.000	2.000	4.000	2.000	3.000	500		12.500		0	1.000	1.000

visina bruto i neto imovine se nije promjenila. Samo se promjenila sturktura aktive.
Bruto imovina ostaje ista u iznosu od 14.500€, a neto imovina 12.500€.

a) Utvrditi visinu bruto i neto imovine datog preduzeća na dan 05.01. i na dan 09.01.

Na dan 05.01. Bruto imovina = Sopstveni kapital + Obaveze (P)

ili ukupna sredstva (A)

Bruto imovina = 13.000 + 5.000 = 18.000

Neto imovina = Sopstveni kapital = 13.000

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5.000							5.000				
02.01.		2.000	4.000	2.000				8.000				
03.01.					3.000					3.000		
05.01.	2.000										2.000	

$$7.000+2.000+4.000+2.000+3.000= 13.000+3.000+2.000$$

09.01. Bruto imovina = Sopstveni kapital + Obaveze

$$\text{Bruto imovina} = 12.500 + 2.000 = 14.500$$

$$\text{Neto imovina} = \text{Sopstveni Kapital} = 12.500$$

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000							5,000				
02.01.		2,000	4,000	2,000				8,000				
03.01.					3,000					3,000		
05.01.	2,000										2,000	
06.01.	-3,000									-3,000		
07.01.											-1,000	1,000
08.01.	-500							-500				
09.01.	-500					500						
Ukup.	3,000	2,000	4,000	2,000	3,000	500		12,500		0	1,000	1,000

$$14.500 = 12.500 + 2.000$$

b)

Koje poslovne promjene su dovele do povećanja bruto imovine, a koje do povećanja neto imovine?

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000							5,000				
02.01.		2,000	4,000	2,000				8,000				
03.01.					3,000					3,000		
05.01.	2,000										2,000	
06.01.	-3,000									-3,000		
07.01.											-1,000	1,000
08.01.	-500							-500				
09.01.	-500					500						
Ukup.	3,000	2,000	4,000	2,000	3,000	500		12,500		0	1,000	1,000

Povećanje bruto imovine:

01.01.

02.01.

03.01.

05.01.

Povećanje neto imovine:

01.01.

02.01.

c)

Koje poslovne promjene su dovele do smanjenja bruto imovine, a koje do smanjenja neto imovine?

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000							5,000				
02.01.		2,000	4,000	2,000				8,000				
03.01.					3,000					3,000		
05.01.	2,000										2,000	
06.01.	-3,000									-3,000		
07.01.											-1,000	1,000
08.01.	-500							-500				
09.01.	-500					500						
Ukup.	3,000	2,000	4,000	2,000	3,000	500		12,500		0	1,000	1,000

Smanjenje bruto imovine:

06.01.

08.01.

Smanjenje neto imovine:

08.01

Bilans stanja preduzeća X, na dan 09.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	10.500
Nekretnine, Postrojenja, oprema	4.000	Osnovni kapital	10.500
Zemljište	2.000		
Obrtna sredstva	6.500	Obaveze	2.000
Roba na zalihama	3.000	Dugoročni krediti	1.000
Tekući račun	3.000	Kratkoročni krediti	1.000
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	12.500	Ukupna pasiva	12.500

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Primjer br.1 pod B

- Poslovne transakcije proknjižiti koristeći sukcesivni bilans stanja

- Bilans stanja preduzeća X, na dan 01.01.t.g.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Obrtna sredstva	5.000	Kapital	5.000
Tekući račun	5.000	Osnovni kapital	5.000
Ukupna aktiva	5.000	Ukupna pasiva	5.000

Bilans stanja preduzeća X, na dan **02.01.t.g.**

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	11.000
Oprema	2.000	Osnovni kapital	11.000
Nekretnine	2.000		
Zemljište	2.000		
Obrtna sredstva	5.000		
Tekući račun	5.000		
Ukupna aktiva	11.000	Ukupna pasiva	11.000

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 03.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	11.000
Oprema	2.000	Osnovni kapital	11.000
Nekretnine	2.000	Obaveze	3.000
Zemljište	2.000	Dobavljači	3.000
Obrtna sredstva	8.000		
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	5.000		
Ukupna aktiva	14.000	Ukupna pasiva	14.000

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 05.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	11.000
Oprema	2.000	Osnovni kapital	11.000
Nekretnine	2.000	Obaveze	5.000
Zemljište	2.000	Dobavljači	3.000
Obrtna sredstva	10.000	Kratkoročni krediti	2.000
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	7.000		
Ukupna aktiva	16.000	Ukupna pasiva	16.000

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 06.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	11.000
Oprema	2.000	Osnovni kapital	11.000
Nekretnine	2.000	Obaveze	2.000
Zemljište	2.000	Dobavljači	0
Obrtna sredstva	7.000	Kratkoročni krediti	2.000
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	4.000		
Ukupna aktiva	13.000	Ukupna pasiva	13.000

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 07.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	11.000
Oprema	2.000	Osnovni kapital	11.000
Nekretnine	2.000	Obaveze	2.000
Zemljište	2.000	Dugoročni krediti	1.000
Obrtna sredstva	7.000	Kratkoročni krediti	1.000
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	4.000		
Ukupna aktiva	13.000	Ukupna pasiva	13.000

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 08.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	10.500
Oprema	2.000	Osnovni kapital	10.500
Nekretnine	2.000	Obaveze	2.000
Zemljište	2.000	Dugoročni krediti	1.000
Obrtna sredstva	6.500	Kratkoročni krediti	1.000
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	3.500		
Ukupna aktiva	12.500	Ukupna pasiva	12.500

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Bilans stanja preduzeća X, na dan 09.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva	6.000	Kapital	10.500
Oprema	2.000	Osnovni kapital	10.500
Nekretnine	2.000	Obaveze	2.000
Zemljište	2.000	Dugoročni krediti	1.000
Obrtna sredstva	6.500	Kratkoročni krediti	1.000
Roba na zalihama	3.000		
Tekući račun	3.000		
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	12.500	Ukupna pasiva	12.500

Sredstva	=	Kapital	+	Obaveze
----------	---	---------	---	---------

Primjer broj 1

Zadatak B

Ekonomске promjene kao predmet knjigovodstvene evidencije

Primjer broj 1, zadatak B

2) Izvršiti klasifikaciju bilansnih pozicija Bilansa stanja na dan 09.01.tekuće godine.

Bilans stanja			
Aktiva		Pasiva	
Tekući račun	3.000	Osnivački ulog	12.500
Nekretnine	4.000	Dobavljači	0
Oprema	2.000	Kratkoročni kredit	1.000
Zemljište	2.000	Dugoročni kredit	1.000
Roba	3.000		
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	14.500	Ukupna pasiva	14.500

Bilans stanja			
Aktiva		Pasiva	
Tekući račun	3.000	Osnivački ulog	12.500
Nekretnine	4.000	Dobavljači	0
Oprema	2.000	Kratkoročni kredit	1.000
Zemljište	2.000	Dugoročni kredit	1.000
Roba	3.000		
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	14.500	Ukupna pasiva	14.500

Bilans stanja			
Aktiva		Pasiva	
Stalna imovina	8.000	Kapital	12.500
Zemljište	2.000	Osnivački ulog	12.500
Nekretnine	4.000		
Oprema	2.000		
Obrtna imovina	6.500	Obaveze	2.000
Roba	3.000	Dugoročni kredit	1.000
Tekući račun	3.000	Kratkoročni kredit	1.000
Blagajna	500		
Ukupna aktiva	14.500	Ukupna pasiva	14.500

Da ponovimo:

Predmet knjigovodstvenog obuhvatanja je imovina i **poslovna transakcija koje na toj imovini izaziva obavljanje poslovne aktivnosti.**

⋮

Definicija: Poslovni događaj koji se događa na imovini preduzeća usljed poslovanja mijenjajući njenu visinu i/ili strukturu označavaju se kao ekonomske (poslovne) promjene (transakcije).

Karakteristike:

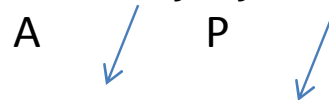
- a) Događaj je stvarno nastao o čemu svjedoči postojanje dokumenta
- b) Može se vrijednosno iskazati;
- c) Mijenja postojeće stanje imovine, izvora imovine, prihoda i rashoda preduzeća ili njihovu strukturu;

Posmatrajući uticaj poslovnih promjena na cjelinu imovine, sve promjene dijelimo na četiri velike grupe promjena:

I grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje nekog imovinskog oblika i povećanje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

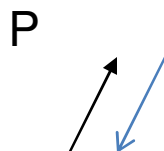
II grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu smanjenje nekog imovinskog oblika i smanjenje u istom iznosu nekog od izvora sredstava.

III grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog oblika sredstava i smanjenje u istom iznosu drugog oblika sredstava.

IV grupa: sve ekonomske promjene koje imaju za posljedicu povećanje jednog izvora sredstava i smanjenje u istom iznosu drugog izvora sredstava.

Primjer broj 1, zadatak B

3. Navesti sve promjene koje povećavaju aktivu i pasivu za isti iznos.

To su poslovne promjene na dan:

01.01; 02.01;03.01;05.01

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5.000							5.000				
02.01.		2.000	4.000	2.000				8.000				
03.01.					3.000					3.000		
05.01.	2.000										2.000	

Primjer broj 1, zadatak B

4. Navesti sve promjene koje smanjuju aktivu i pasivu za isti iznos.

To su poslovne promjene na dan: 06.01;08.01

Datum	SREDSTVA					=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba		Osnivački ulog		Dobavlj.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000						5,000				
02.01.		2,000	4,000	2,000			8,000				
03.01.					3,000				3,000		
05.01.	2,000									2,000	
06.01.	-3,000								-3,000		
07.01.										-1,000	1,000
08.01.	-500						-500				82

Primjer broj 1, zadatak B

5. Navesti sve promjene koje mjenjaju strukturu aktive

Poslovna promjena na dan 09.01

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE	
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit
01.01.	5,000							5,000			
02.01.		2,000	4,000	2,000				8,000			
03.01.					3,000					3,000	
05.01.	2,000										2,000
06.01.	-3,000									-3,000	
07.01.											-1,000
08.01.	-500							-500			
09.01.	-500					500					
Ukup.	3,000	2,000	4,000	2,000	3,000	500		12,500		0	1,000

Primjer broj 1, zadatak B:

6.Navesti sve promjene koje mjenjaju strukturu pasive

Poslovna promjena na dan 07.01.

Datum	SREDSTVA						=	KAPITAL	+	OBAVEZE		
	T-R	Oprema	Nekret.	Zemljište	Roba	Blagajna		Osnivački ulog		Dobavlј.	Kratk. kredit	Dug. Kredit
01.01.	5,000							5,000				
02.01.		2,000	4,000	2,000				8,000				
03.01.					3,000					3,000		
05.01.	2,000										2,000	
06.01.	-3,000									-3,000		
07.01.											-1,000	1,000
08.01.	-500							-500				
09.01.	-500					500						
Ukup.	3,000	2,000	4,000	2,000	3,000	500		12,500		0	1,000	1,000

Da se podsjetimo:

- Sve ekonomske promjene tangiraju dva osamostaljena imovinska dijela, i stoga se dva puta bilježi.- **Načelo dvostranog obuhvatanja poslovnih promjena**

*Zbog ove dualnosti u obuhvatanju ekonomski promjena, knjigovodstvo u kome se ona uvažava, poznato je kao **dvojno knjigovodstvo***

Primjer broj 1, zadatak B, b)

b) Kojoj računovodstvenoj kategoriji pripadaju sljedeće bilansne pozicije:

Sredstva S; Obaveze O; Kapital K

1. Tekući račun – S (obrotno sredstvo; novčani oblik)
2. Putničko vozilo – S (stalno sredstvo, materijalni oblik)
3. Zemljište – S (stalno sredstvo, materijalni oblik)
4. Materijal – S (obrotno sredstvo, materijalni oblik)
5. Kratkoročni kredit – O (kratkoročne obaveze)
6. Dobavljači – O (kratkoročne obaveze)
7. Gotovi proizvodi – S (obrotno sredstvo, materijalni oblik)
8. Kupci – S (obrotno sredstvo, nematerijalni oblik)
9. Oprema – S (stalno sredstvo, materijalni oblik)
10. Potraživanja od radnika – S (obrotno sredstvo, nematerijalni oblik)

Primjer broj 1

Zadatak C

Prosta računovodstvena jednakost

Na dan 01.01. proizvodno preduzeće “Hepok” ima sljedeće stanje sredstava i obaveza: ukupna poslovna sredstva u iznosu od 1.050.000 eura, ukupne obaveze u iznosu od 600.000 eura. Odgovoriti na sljedeća pitanja posmatrajući svaku situaciju nezavisno jednu od druge.

(1) Ako se iznos ukupnih sredstava poveća za 350.000 eura tokom godine, a iznos ukupnih obaveza smanji za 150.000 eura, na koji iznos će glasiti kapital na kraju godine?

$$\text{Sredstva} = \text{Kapital} + \text{Obaveze}$$

$$01.01.: 1.050.000 = \text{Kapital} + 600.000$$

$$\text{Kapital} = 450.000$$

$$\text{Na kraju godine: } 1.050.000 + 350.000 = K + (600.000 - 150.000)$$

$$1.400.000 = K + 450.000$$

$$\text{Kapital} = 950.000$$

Na dan 01.01. proizvodno preduzeće “Hepok” ima sljedeće stanje sredstava i obaveza: ukupna poslovna sredstva u iznosu od 1.050.000 eura, ukupne obaveze u iznosu od 600.000 eura. Odgovoriti na sljedeća pitanja posmatrajući svaku situaciju nezavisno jednu od druge.

(2) Ako se iznos ukupnih obaveza poveća za 500.000 eura, a kapital se smanji za 200.000 eura, koliko iznose ukupna sredstva na kraju godine?

Sredstva = Kapital + Obaveze

01.01.: 1.050.000 = Kapital + 600.000

Kapital = 450.000

Na kraju godine:

Sredstva = K - O

$S = (450.000 - 200.000) + (600.000 + 500.000)$

Sredstva = 1.350.000

Na dan 01.01. proizvodno preduzeće “Hepok” ima sljedeće stanje sredstava i obaveza: ukupna poslovna sredstva u iznosu od 1.050.000 eura, ukupne obaveze u iznosu od 600.000 eura. Odgovoriti na sljedeća pitanja posmatrajući svaku situaciju nezavisno jednu od druge.

(3) Ako se iznos ukupnih sredstava smanji za 80.000 eura, a kapital poveća za 280.000 eura tokom godine, koliko iznose ukupne obaveze na kraju godine?

$$\text{Sredstva} = \text{Kapital} + \text{Obaveze}$$

$$01.01.: 1.050.000 = \text{Kapital} + 600.000$$

$$\text{Kapital} = 450.000$$

Na kraju godine:

$$S = K + O$$

$$O = S - K$$

$$1.050.000 - 80.000 = (450.000 + 280.000) + \text{Obaveze}$$

$$\text{Obaveze} = 970.000 - 730.000$$

$$\text{Obaveze} = 240.000$$

Primjer br.1 zadatak pod D:

Popuniti kolonu Efekat tako da prikaže efekte sljedećih transakcija na bruto i neto imovinu

TRANSAKCIJE	EFEKAT
Isplatom sa tekućeg računa izmirili smo obavezu prema dobavljaču na osnovu fakture br.2.	<i>Ukupna sredstva se smanjuju; Ukupne obaveze se smanjuju; Bruto imovina se smanjuje; Neto imovina ostaje ista;</i>
Preduzeće je kupilo zemljište iz odobrenog dugoročnog bankarskog kredita	
Prema izvodu poslovne banke uplaćeno je potraživanje od kupca po fakturi br.10	
Vlasnik je uložio nekretninu kao dio svog osnivačkog uloga	
Prema fakturi br,12 kupili smo robu od preduzeća X	

I grupa

b) Izvršiti potrebne korekcije kako biste dobili ispravan Bilans stanja u pogledu strukture bilansnih pozicija, a zatim izvršiti klasifikaciju prema roku vezanosti (sredstva) i prema ročnosti (kapital i obaveze).

Bilans stanja na dan 01.01. t.g.

Aktiva	Pasiva
Nekretnine, oprema i postrojenja	Kapital
Poslovni prihodi	Dugoročna ulaganja
Dugoročni krediti	Poslovni rashodi
Kratkoročna rezervisanja	Dobavljači
Potraživanja po osnovu kamata	Obračunate obaveze
Zalihe	Kupci
Rezerve	Obaveze po osnovu poreza
Kratkoročna ulaganja	Obaveze po osnovu kamata
Gotovina	Kratkoročni krediti
Finansijski rashodi	Finansijski prihodi
Ukupna aktiva	Ukupna pasiva

Da se podsjetimo:

Bilans stanja na dan 01.01.2011

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
<p>Neuplaćeni upisani kapital</p> <p>Stalna sredstva</p> <ul style="list-style-type: none"> •Goodwill •Nematerijalna ulaganja •Nekretnine,postrojenja, oprema i biološka sredstva •Dugoročni finansijski plasmani 		<p>Kapital</p> <ul style="list-style-type: none"> •Osnovni kapital •<u>Neuplaćeni upisani kapital</u> •Rezerve •Neraspoređena dobit/gubitak 	
<p>Odložena poreska sredstva</p>			
<p>Stalna sredstva namjenjena prodaji i sredstva poslovanja koje je obustavljeno</p> <p>Obrtna sredstva</p> <ul style="list-style-type: none"> •Zalihe •Kratkoročna potraživanja,plasmani i gotovina •Otkupljene sopstvene akcije i udjeli 		<p>Obaveze:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Dugoročna rezervisanja •Dugoročne obaveze <p>Odložene poreske obaveze</p> <ul style="list-style-type: none"> •Kratkoročne obaveze •<u>Kratkoročna rezervisanja</u> 	
<p>Ukupna aktiva</p>		<p>Ukupna pasiva</p>	

b) Izvršiti potrebne korekcije kako biste dobili ispravan Bilans stanja u pogledu strukture bilansnih pozicija, a zatim izvršiti klasifikaciju prema roku vezanosti (sredstva) i prema ročnosti (kapital i obaveze).

Bilans stanja na dan 01.01. t.g.

Aktiva	Pasiva
Nekretnine, oprema i postrojenja	Kapital
Poslovni prihodi ←	Dugoročna ulaganja
Dugoročni krediti →	Poslovni rashodi
Kratkoročna rezervisanja →	Dobavljači
Potraživanja po osnovu kamata	Obračunate obaveze
Zalihe ←	Kupci
Rezerve →	Obaveze po osnovu poreza
Kratkoročna ulaganja	Obaveze po osnovu kamata
Gotovina	Kratkoročni krediti
Finansijski rashodi	Finansijski prihodi
Ukupna aktiva	Ukupna pasiva

Bilans stanja preduzeća X, na dan 01.01.2008.

Aktiva	iznos	Pasiva	iznos
Stalna sredstva		Kapital	
Nekretnine, oprema i postrojenja		Osnovni kapital	
Dugoročna ulaganja		Rezerve	
Obrtna sredstva		Obaveze	
Zalihe		Dugoročni krediti	
Kratkoročna ulaganja		Kratkoročni krediti	
Potraživanja po osnovu kamata		Kratkoročna rezervisanja	
Kupci		dobavljači	
Blagajana		Obračunate obaveze	
		Obaveze po osnovu poreza	
		Obaveze po osnovu kamata	
Aktiva		Pasiva	